

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä vesilakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä tarkistuksia. Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen kytkeytyviä valtuutussäännöksiä muutettaisiin siten, että ne vastaavat Euroopan unionin jäsenyyden vaatimuksia. Vesistöön uitosta jääneiden, haittaa aiheuttavien uppopuiden poistamista helpotettaisiin. Pohjavettä koskeviin säännöksiin tehtäisiin

eräitä tarkistuksia. Lisäksi eräitä lähinnä teknisiä tarkistuksia tehtäisiin menettelyn yksinkertaistamiseksi tai vesilain saattamiseksi vastaamaan muuttunutta muuta lainsäädäntöä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Vesilakia (264/61) täydennettiin vuonna 1993 Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen, jäljempänä *ETA-sopimus*, perusteella valtuutussäännöksillä (87/93), joiden nojalla vesiensuojelua koskevien Euroopan yhteisön, jäljempänä *EY*, direktiivien säännökset pantiin täytäntöön pääasiassa valtioneuvoston päätöksillä. Valtuutussäännösten sisältämät viittaukset kohdistuivat useimmissa tapauksissa nimenomaisesti *ETA-sopimukseen* ja sen liitteeseen XX. Suomen liittyttyä Euroopan unionin, jäljempänä *EU*, jäseneksi säännökset ovat rakenteellisesti vanhentuneet. Erityisesti tämä koskee vesilain 21 luvun 14 §:ää, jossa valtuutus myöhempien vesialan direktiivien täytäntöönpanoon on sidottu *ETA-sopimuksen* 98 artiklan mukaiseen *ETA:n* sekakomitean päätökseen.

Edellä tarkoitettuja valtuutussäännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi *EU-jäsenyyden* mukaista oikeustilaa vastaaviksi. Valtuutussäännökset koskisivat myös uusia *EY:n* vesialan direktiivejä, minkä vuoksi vesilain 21 luvun 14 § ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

Uitosta vesistöön pitkien aikojen kuluessa jääneet uppopuut saattavat eräissä tapauksissa muodostaa merkittävän haitan vesistön käytöl-

le. Laissa kysymystä uppopuista on säännelty lähinnä siltä pohjalta, että uppopuilla on arvoa omaisuutena. Tähän liittyvät näkökohdat ovat säännöksissä historiallisista syistä voimakkaasti esillä verrattuna esimerkiksi tarpeeseen poistaa uppopuista koituvat haitat, vaikka puiden arvo yleensä on mitätön aiheutuvaan haittaan ja poistamiskustannuksiin verrattuna. Löytötavaralain (778/88) 2 §:n mukaan uitosta vesistöön jääneen puutavaran löydöistä säädetään vesilaissa. Löytötavaralain säännökset eivät siten niitä koske.

Vesilain 5 luvun säännökset eivät mahdollista tehokasta haitan poistamista varsinkaan sellaisessa tapauksessa, jossa uitosta aikanaan vastannutta uittoyhdistystä ei enää ole. Säännöksiä ehdotetaankin muutettaviksi siten, että alueellinen ympäristökeskus voi poistaa vesistöä uppopuut ja muut uittojätteet ilman, että olisi ryhdyttävä ehkä useiden vuosikymmenien aikana kertyneiden jätteiden mahdolliseen arvoon nähden kohtuuttomia kustannuksia vaativaan omistajan selvittämiseen, joka usein olisi käytännössä mahdotontakin. Vielä suurempi ero on lähinnä jätteisiin rinnastettavien puiden mahdollisen arvon ja poistamisen kustannusten välillä. Usein uittoja olisi aikanaan voitu velvoittaa puiden poistamiseen, mutta näin ei ole

syystä tai toisesta tapahtunut, ja sittemmin uittoyhdistys on lakannut. Ehdotuksen tarkoituksena ei ole syrjäyttää uittajan aiheuttamisperiaatteen mukaista vastuuta, vaan tätä koskevat vesilain säännökset jäisivät voimaan. Niitä olisi sovellettava ensisijaisesti. Vesilain 5 lukuun lisättäväksi ehdotettu 99 a § tulisiinkin käytännössä sovellettavaksi tapauksiin, joissa vanhojen uittojätteiden poistamiseen ei käytettävissä enää ole muuta menettelyä.

Säännöksiä pohjaveteen vaikuttavista toimenpiteistä ehdotetaan eräiltä osin tarkistettaviksi. Säännösten tarkoituksena on parantaa oman kunnan alueelta tapahtuvan yleisen vedenhankinnan asemaa sekä täydentää pohjaveden muuttamiskieltoäännöstä tapauksissa, joissa muu toimenpide kuin vedenotto aiheuttaa esiintymän määrällistä heikentymistä.

Vesilakiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi eräitä merkitykseltään vähäisempiä tarkistuksia, joiden tarkoituksena on vesiasian käsittelyn yksinkertaistaminen tai vesilain saattaminen vastaamaan muuhun lainsäädäntöön tehtyjä muutoksia.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia eikä organisatorisia vaikutuksia. Ehdotetulla oppopuita koskevalla muutoksella sekä osin myös ehdotetuilla pohjavesisäännösten tarkistuksilla on ympäristönsuojellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Uittojätteitä koskeva muutosehdotus perustuu eduskunnan toivomukseen. Eduskunnassa tehtiin vuoden 1994 valtiopäivillä lakialoite n:o 23, joka sisälsi ehdotuksen laiksi vesilain 5 luvun 30 §:n muuttamisesta. Eduskunta aloitteen hylätessään hyväksyi toivomuksen, että hallitus pikaisesti ryhtyisi toimenpiteisiin vanhoista uitoista vesistöihin jääneiden oppopuiden ja muiden uittojätteiden poistamiseksi joko valmistelemalla ja antamalla eduskunnalle esityksen laiksi vesilain muuttamisesta tai huolehtimalla asiasta valtion talousarvioon varattavilla määrärahoilla. Vesilain 5 lukuun lisättäväksi ehdotettu 99 a § on valmisteltu oikeusministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyönä.

Pohjavesiä koskevat vesilain 9 luvun 7 ja 9 §:n muutosehdotukset perustuvat vesi- ja ympäristöhallituksen vuonna 1993 oikeusministeriölle tekemään aloitteeseen, joka sisälsi eräitä muitakin pohjavesiin ja niiden suojeluun liittyviä muutosehdotuksia. Aloitteen johdosta on vuonna 1994 käyty erillinen lausuntokierros, jossa osa ehdotuksista ei saavuttanut laajaa hyväksyntää. Nämä ehdotukset eivät ole mukana esityksessä.

Esitys on muilta osin valmisteltu ja kokonaisuutena viimeistelty virkatyönä oikeusministeriössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luvun 20 a, 22 a ja 23 a §. Vesiensuojelua koskevien direktiivien täytäntöönpanoa koskevat valtuutus- ja viittaussäännökset perustuvat voimassa olevassa laissa ETA-sopimukseen. EU-jäsenyyden oloissa tällainen viittausrakenne on käynyt vanhentuneeksi. Pykälä ehdotetaan muutettaviksi siten, että valtuutuksen kohteina ovat suoraan asianomaiset direktiivit. Alaltaan laajoissa valtuutussäännöksissä kysymyksen tulevien direktiivien suuren lukumäärän vuoksi niiden yksilöiminen laissa ei ole tarkoituksenmukaista. Valtuutussäännökset

kattaisivat sekä jo voimassa olevat että mahdolliset uudet EY:n direktiivit, jotka asiasisältönsä puolesta kuuluvat asianomaisten säännösten alaan. Laissa käytettäisiin kuitenkin yleisempää nimitystä ”ympäristöä koskeva direktiivi”, koska eräät ympäristöä koskevat EY:n direktiivit kuuluvat Suomessa vain osin vesilain alaan, osin taas esimerkiksi jätelain (1072/93) alaan. Myös voimassa olevan lain yleiset viittaukset ETA-sopimuksen XX liitteeseen kattavat kaikki varsinaiset ympäristöä koskevat EY:n direktiivit.

Ehdotettujen muutosten seurauksena uusia direktiivejä koskeva 21 luvun 14 § voidaan

tarpeettomana kumota. Jos mahdollinen uusi direktiivi ei kuitenkaan sisällöltään ja rakenteeltaan liity lain valtuutussäännöksiin, on näiden täydentämistarvetta erikseen harkittava.

5 luvun 99 ja 99 a §. Yleisperusteluissa selostetuista syistä lukuun lisättäväksi ehdotuksessa 99 a §:ssä säädettäisiin, että alueellinen ympäristökeskus voi luvun 30 §:n 3 momentin ja 97—99 §:n säännösten estämättä ilman vesioikeuskäsittelyä poistaa vesistöstä uppopuut ja muut uittojätteet siten, että ne jäävät valtion omaisuudeksi ilman erillistä ilmoitusvelvollisuutta. Edellytyksenä olisi lisäksi, että uitto on lakannut eikä toimivaa uittoyhdistystä ole. Jatkossakin sovellettaisiin ensisijaisesti niitä säännöksiä, joiden nojalla vastuu uittojätteistä kuuluisi uitosta vastaavalle tai vastanneelle. Tällainen pykälä on ennen muuta luvun 99 §, joka ei kuitenkaan sovellu enää uittoyhdistyksen lakattua olemasta. Myös luvun 30 §:n 3 momenttia on käytännössä eräissä tapauksissa sovellettu uppopuihin, vaikka se varsinaisesti koskeekin uitosta jäljelle jääneitä rakennelmia ja laitteita, joiden poistamisvelvollisuus uittoyhdistyksen lakattua siirtyy valtiolle.

Luvun 78 §:n perusteella on tarpeen varmistaa, ettei lakkaavan uittoyhdistyksen omaisuutta käytetä saman pykälän nojalla muihin tarkoituksiin, jos uittojätteisiin liittyviä velvoitteita vielä on toteuttamatta. Ehdotettua 99 a §:ää sovellettaisiin näin lähinnä vain sellaisiin jo muodostuneisiin uittojätteisiin, joista aiheutuvan haitan poistamiseksi muut keinot eivät enää ole käytettävissä. Suoranaista poistamisvelvollisuutta ei alueelliselle ympäristökeskukselle asetettaisi. Ehdotetun pykälän säännökset on tarkoitus ottaa huomioon valtion talousarviossa maa- ja metsätalousministeriön päälueen kohdalla.

Jotta luvun 99 §:ää voitaisiin soveltaa tehokkaasti siten, ettei ehdotettuun 99 a §:ään jouduttaisi enää tulevaisuudessa turvautumaan, ehdotetaan ensin mainittua pykälää selvennettäväksi uudella 2 momentilla siten, että asian käsittelymuodoksi täsmennetään lain 21 luvun 3 §:n mukainen virka-apunenetely.

6 luvun 35 §. Pykälän 2 momentin mukaan yleisen viemärilaitoksen toiminta-aluetta voidaan ojitussäännöksiä sovellettaessa määräädellytysin käsitellä kuivatusalueen erillisenä osittelualueena. Tämä edellyttää kuitenkin vesioikeuden eri hakemuksesta antamaa päätöstä, eikä momenttia siten voida suoraan soveltaa ojitustoimituksessa, jossa kuivatusalueista

muutoin ensi asteessa päätetään. Menettely on tarpeettoman raskas, vaikka soveltamistilanteita ei käytännössä olekaan paljon. Käsittelyn yksinkertaistamiseksi ehdotetaan, että momenttia sovellettaisiin ojitusasian tavanomaisessa käsittelyssä suoraan ilman erillistä vesioikeuskäsittelyä.

7 luvun 11 ja 13 §. Luvun 13 §:n 3 momentti koskee sellaista saman luvun 4 §:ssä tarkoitettua tilannetta, jossa valtio on saanut säännöstelyluvan haluamatta kuivatushyödyn saajia yritykseen osallisiksi. Hanke suoritetaan valtion kustannuksella. Luvun 13 §:n 3 momentin nojalla vesioikeus voi kuitenkin määräädellytysin velvoittaa hyödynsaajat osallistumaan hankkeen myöhempään hoitoon ja kunnossapitoon sekä asettamaan tätä varten toimitsijan ja ehkä perustamaan järjestely-yhtiön. Tämä voi kuitenkin tapahtua vain valtion kanteesta, mikä merkitsee asian käsittelyä vesilain mukaisena riita-asiana. Soveltamistilanteita on käytännössä ollut vähän. Tällöin riita-asia on kuitenkin osoittautunut hankalaksi tavaksi käsitellä suurta asianosaisjoukkoa, josta asiassa yleensä on kysymys. Tämän vuoksi ehdotetaan, että mainitun momentin mukainen asia käsiteltäisiin vesioikeudessa hakemusasiana.

Oikeudellisesti samantapaisesta asiasta on kysymys 7 luvun 11 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä, jonka mukaan ulkopuolinen hyödynsaaja muissa kuin 4 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa voidaan velvoittaa osallistumaan järjestelyn kustannuksiin. Asia käsitellään riita-asiana. Hankkeen ollessa vesistön säännöstelyä vastaavanlainen asia on lain 8 luvun 5 §:n mukaan hakemusia, joka soveltuu paremmin tällaiseen tilanteeseen. Näillä perusteilla myös 11 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettu asia käsiteltäisiin hakemusasiana.

9 luvun 3 a §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi samoista syistä kuin 1 luvun 20 a, 22 a ja 23 a §:ää.

9 luvun 7 §. Vesihuollon turvaamiseksi pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että seurauksista riippumaton luvanvaraisuus koskisi paitsi pohjaveden ottamista myös muuta toimenpidettä, jonka seurauksena pohjavettä poistuu esiintymästä vähintään 250 kuutiometriä vuorokaudessa. Tilapäisiä toimenpiteitä tämä säännös ei koskisi. Säännösten yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan lisäksi, että myös pohjaveden ottamisen seurauksista riippumaton luvanvaraisuus rajataan vastaavalla

tavalla tilapäisten toimenpiteiden osalta. Tällöin pohjaveden ottamista edeltävä veden pumppaaminen tutkimustarkoituksessa ei enää automaattisesti olisi luvanvaraista.

9 luvun 9 §. Pykälässä säädetään pohjaveden ottamista koskevien lupahakemusten etusijajärjestyksestä. Pykälä voi kuitenkin johtaa erilaiseen tulokseen kuin merkittäviä vesihuoltopoliittisia valintoja sisältävät luvun 4 §:n säännökset, jotka kuitenkin tulevat sovellettavaksi vain, jos pohjaveden ottamon sijoituskohta on vieraassa omistuksessa ja siihen siten on tarpeen saada oikeus pykälän mukaisella vesioikeudellisella pakkotoimella. Tällä taas ei ole todellista yhteyttä tilanteen vesitaloudelliseen arvosteluun eikä siihen, onko vettä tarkoitus käyttää asianomaisen kunnan alueella vai sen ulkopuolella. Luvun 4 ja 9 §:n välillä vallitsevan epä johdonmukaisuuden poistamiseksi ehdotetaan 9 §:ää täydennettäväksi siten, että etusija annetaan talousveden yleisen tarpeen tyydyttämistä asianomaisessa kunnassa tarkoittavalle hankkeelle. Tämän jälkeen olisi vuorossa muu yhdyskunnan vedenhankinta.

9 luvun 22 §. Voimassa oleva, vuonna 1993 annetulla lailla lukuun lisätty pykälä mahdollistaa eräät veden käyttökohdetta koskevat poikkeukset vedenhankinnan kriisi- ja häiriöti-

lanteissa. Valvonnan kannalta on osoittautunut tarpeelliseksi täydentää sitä ilmoitusvelvollisuutta koskevalla säännöksellä. Ilmoitus ehdotetaan tehtäväksi asianomaiselle alueelliselle ympäristökeskukselle.

10 luvun 24 c §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi samoista syistä kuin 1 luvun 20 a, 22 a ja 23 a §:ää.

21 luvun 8 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi hallinnon ja lainsäädännön muuttumisen johdosta tarpeelliset tekniset tarkistukset.

21 luvun 14 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi 1 luvun 20 a, 22 a ja 23 a §:n perusteluissa esitetyistä syistä.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Mahdollisten uusien vesialan direktiivien voimaan saattaminen edellyttää, että valtuutussäännökset ovat asianmukaisesti sovellettavissa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/61) 21 luvun 14 §, sellaisena kuin se on 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (87/93),

muutetaan 1 luvun 20 a §:n 1 momentti, 22 a §:n 2 momentti ja 23 a §:n 2 ja 3 momentti, 6 luvun 35 §:n 2 momentti, 7 luvun 11 §:n 1 momentti ja 13 §:n 3 momentti, 9 luvun 3 a §, 7 §:n 1 momentti ja 9 §, 10 luvun 24 c §:n 2 momentti sekä 21 luvun 8 §:n 1, 3 ja 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 1 luvun 20 a §:n 1 momentti, 22 a §:n 2 momentti ja 23 a §:n 2 ja 3 momentti, 9 luvun 3 a § ja 10 luvun 24 c §:n 2 momentti mainitussa 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa, 6 luvun 35 §:n 2 momentti ja 7 luvun 11 §:n 1 momentti 12 päivänä heinäkuuta 1993 annetussa laissa (653/93), 21 luvun 8 §:n 1 momentti 2 päivänä huhtikuuta 1990 annetussa laissa (308/90) ja 5 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (467/87), sekä

lisätään 5 luvun 99 §:ään, sellaisena kuin se on 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (649/76), uusi 2 momentti, 5 lukuun uusi 99 a § sekä 9 luvun 22 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 12 päivänä heinäkuuta 1993 annetussa laissa, uusi 2 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

20 a §

Sen lisäksi, mitä 19 ja 20 §:ssä säädetään, on vesioikeuden lupa tarpeen sellaisille päästöille mainituissa pykälissä tarkoitettuihin vesiin, joista valtioneuvoston päätöksellä näin erikseen määrätään. Tämän pykälän nojalla annettava määräys voi koskea vain sellaisia päästöjä, joita tarkoitetaan asianomaisissa ympäristöä koskevista Euroopan yhteisön (EY) direktiiveissä.

22 a §

Tämän pykälän nojalla annettava määräys voi koskea vain sellaisia toimenpiteitä, joita tarkoitetaan asianomaisissa ympäristöä koskevista EY:n direktiiveissä.

23 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu määräys voi koskea vain aineita, joita tarkoitetaan tiettyjen yhteisön vesiympäristöön päästettyjen vaarallisten aineiden aiheuttamasta pilaantumisesta annetun neuvoston direktiivin (76/464/ETY) liitteen luettelossa 1.

Mitä tässä pykälässä säädetään vaarallisten aineiden johtamisesta vesistöön, koskee myös sellaista puhdistamolietteen päästämistä vesiin,

jota tarkoitetaan yhdyskuntajätevesien käsitte-lystä annetussa neuvoston direktiivissä (91/271/ETY).

5 luku

Puutavaran uitto

99 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu asia käsitel-ään 21 luvun 3 §:n mukaisena virka-apuasiana.

99 a §

Kun uitto on lakannut eikä toimivaa uitto-yhdistystä ole, alueellinen ympäristökeskus voi 30 §:n 3 momentin ja 97—99 §:n säännösten estämättä ja ilman asian käsittelyä vesioikeu-
dessa poistaa vesistöä uppopuut ja muut uittojätteet, jotka tällöin jäävät valtion omai-
suudeksi ilman erillistä ilmoitusvelvollisuutta.

6 luku

Ojitus

35 §

Ojana pidetään myös sellaista yleisen viemä-
rilaitoksen viemäriä, jonka tarkoituksena on sade-
tai kuivatusveden johtaminen, jollei 10 luvun 2 §:n 3 momentista johdu muuta. Jos
tällaisessa viemäriä johdetaan kuivatustarkoi-
tuksessa vettä yleisen viemäriin toiminta-alueel-
ta sen ulkopuolelle, on aluetta tai sen osaa

käsittävä kuivatusalueen erillisenä osittelualueena. Hyödyn saajaksi katsotaan tällöin asianomainen viemärilaitos.

7 luku

Vesistön järjestely

11 §

Vesistön järjestelyssä on vastaavasti noudatettava, mitä ojituksesta 6 luvun 17 §:ssä, 27 §:n 3 momentissa ja 28—31 §:ssä säädetään. Yhtiön kokouksen päätöstä on kuitenkin moitittava ja päätöksen tehottomaksi toteamista vaadittava kanteella vesioikeudessa. Päätöstä, jossa osakkaiden osuus yhtiössä tai kustannusten jako on vahvistettu, on moitittava kolmen kuukauden kuluessa ja muuta päätöstä 60 päivän kuluessa kokouksesta. Vaatimus, joka 6 luvun 30 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa tehdään järjestelyn aiheuttamasta kuivatuksesta hyötyä saavan velvoittamisesta osallistumaan järjestelyn kustannuksiin, on tehtävä hakemuksella vesioikeudessa.

13 §

Jos valtio on ollut järjestelyn toimeenpanijana, mutta järjestelystä saatu hyöty on suurelta osalta tullut muiden hyväksi, voi vesioikeus valtion hakemuksesta määrätä kaikki hyödynsaajat yhteisesti huolehtimaan edellä tässä pykälässä tarkoitetuista toimenpiteistä, asettamaan sitä varten tarvittavat toimitsijat ja osallistumaan toimenpiteen kustannuksiin heidän saamaansa hyötyä vastaavassa suhteessa. Tätä varten voidaan perustaa järjestely-yhtiö.

9 luku

Veden johtaminen nesteinä käytettäväksi ja pohjaveden ottaminen

3 a §

Johdettaessa vettä vesistöstä yhdyskunnan tarpeisiin on noudatettava, mitä valtioneuvoston päätöksellä määrätään asianomaisten ympäristöä koskevien EY:n direktiivien täytäntöönpanemiseksi tarvittavista raakaveden laatuvaatimuksista sekä juomavettä valmistavan

laitoksen omistajan tarkkailu- ja ilmoitusvelvollisuudesta.

7 §

Toimenpiteeseen, jota 1 luvun 18 §:ssä tarkoitetaan ja joka aiheuttaa siinä tarkoitettuja seurauksia, sekä sellaisen muun kuin tilapäisen pohjaveden ottamon tekemiseen, joka on suunniteltu vähintään 250 kuutiometriä vuorokaudessa käsittävän vesimäärän ottamista varten, on haettava lupa vesioikeudelta. Sama koskee myös aikaisemmin rakennetun pohjaveden ottamon tai sen käytön laajentamista sellaiseksi taikka sellaisia seurauksia aiheuttamalla, kuin edellä on sanottu, sekä muuta toimenpidettä kuin pohjaveden ottamista, jos toimenpiteen johdosta pohjavettä poistuu pohjavesiinsiintymästä muutoin kuin tilapäisesti vähintään 250 kuutiometriä vuorokaudessa.

9 §

Milloin useat hakevat lupaa tietyn pohjavesiinsiintymän hyväksikäyttöä tarkoittavaan toimenpiteeseen eikä vettä hakemuksissa tarkoitettussa määrässä riitä kaikille, lupaa myönnettäessä on etusija annettava talousveden yleisen tarpeen tyydyttämistä asianomaisessa kunnassa tarkoittavalle hankkeelle. Seuraavana etusijajärjestyksessä on muu yhdyskunnan vedenhankinnan turvaamista tarkoittava hanke ja sen jälkeen sellaisen hakijan hanke, jolle pohjaveden saanti on erityisen tarpeellista ja jonka toiminta on katsottava yleiseltä kannalta tärkeäksi. Jos useat hakevat lupaa samanarvoisiksi katsottaviin hankkeisiin, on vastaavasti noudatettava, mitä tämän luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään.

22 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettusta toimenpiteestä on ilmoitettava alueelliselle ympäristökeskukselle.

10 luku

Jätevedet ja muut vesistöä pilaavat aineet

24 c §

Tämän pykälän nojalla voidaan määrätä

vain rajoituksia ja toimenpiteitä, joita edellytetään asianomaisissa ympäristöä koskevilla EY:n direktiiveissä.

21 luku

Erityisiä määräyksiä

8 §

Vesioikeuden on ilmoitettava asianomaiselle maanmittaustoimistolle lainvoiman saaneesta päätöksestä, jolla on myönnetty oikeus tehdä toisen maalle uoma tai muu rakennelma, saat-
taa toiselle kuuluvaa aluetta pysyvästi veden alle, käyttää toisen omistamaan tilaan kuuluvaa vesivoimaa taikka muutoin jatkuvasti käyttää hyväkseen toisen kiinteää omaisuutta. Sama koskee päätöstä, jolla jokin alue on määrätty suoja-alueeksi tai sen käyttöä muutoin rajoitettu. Maanmittaustoimiston on tehtävä päätöksestä merkintä kiinteistörekisteriin. Maanmittaustoimiston tulee tarvittaessa mää-

rätä toimitusinsinööri erityisessä kiinteistötoimituksessa selvittämään ne seikat, joita merkinnän tekeminen edellyttää.

Jos 1 momentissa tarkoitettu oikeus kuitenkin kohdistuu tonttiin tai yleiseen alueeseen, on vesioikeuden, päätöksen saatua lainvoiman, ilmoitettava siitä asianomaisen kunnan kiinteistörekisterin pitäjälle rekisterimerkinnän tekemistä varten.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kiinteistötoimitus on tarpeen yleiseltä kannalta tärkeän selvit-
tyksen vuoksi, suoritetaan toimitus valtion kustannuksella. Muussa tapauksessa toimituk-
sen kustannukset suorittaa se, jolle kiinteistö-
rekisteriin merkittävä oikeus on myönnetty tai
jonka hakemuksesta kiinteistön käyttöä on rajoitettu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Olli-Pekka Heinonen*

Laki

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/61) 21 luvun 14 §, sellaisena kuin se on 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (87/93),

muutetaan 1 luvun 20 a §:n 1 momentti, 22 a §:n 2 momentti ja 23 a §:n 2 ja 3 momentti, 6 luvun 35 §:n 2 momentti, 7 luvun 11 §:n 1 momentti ja 13 §:n 3 momentti, 9 luvun 3 a §, 7 §:n 1 momentti ja 9 §, 10 luvun 24 c §:n 2 momentti sekä 21 luvun 8 §:n 1, 3 ja 5 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat, 1 luvun 20 a §:n 1 momentti, 22 a §:n 2 momentti ja 23 a §:n 2 ja 3 momentti, 9 luvun 3 a § ja 10 luvun 24 c §:n 2 momentti mainitussa 8 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa, 6 luvun 35 §:n 2 momentti ja 7 luvun 11 §:n 1 momentti 12 päivänä heinäkuuta 1993 annetussa laissa (653/93), 21 luvun 8 §:n 1 momentti 2 päivänä huhtikuuta 1990 annetussa laissa (308/90) ja 5 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetussa laissa (467/87), sekä

lisätään 5 luvun 99 §:ään, sellaisena kuin se on 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (649/76), uusi 2 momentti, 5 lukuun uusi 99 a § sekä 9 luvun 22 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 12 päivänä heinäkuuta 1993 annetussa laissa, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

Yleisiä säännöksiä

20 a §

Sen lisäksi, mitä 19 ja 20 §:ssä säädetään, on vesioikeuden lupa tarpeen sellaisille päästöille sanotuissa pykälissä tarkoitettuihin vesiin, joista valtioneuvoston päätöksellä erikseen määrätään. Tämän pykälän nojalla annettava määräys voi koskea vain sellaisia päästöjä, joita tarkoitetaan *niissä* asianomaisissa Euroopan yhteisöjen (EY) direktiiveissä, *joihin viitataan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen liitteessä XX*.

20 a §

Sen lisäksi, mitä 19 ja 20 §:ssä säädetään, on vesioikeuden lupa tarpeen sellaisille päästöille *mainituissa* pykälissä tarkoitettuihin vesiin, joista valtioneuvoston päätöksellä *näin* erikseen määrätään. Tämän pykälän nojalla annettava määräys voi koskea vain sellaisia päästöjä, joita tarkoitetaan asianomaisissa *ympäristöä koskevissa* Euroopan yhteisön (EY) direktiiveissä.

22 a §

Tämän pykälän nojalla annettava määräys voi koskea vain sellaisia toimenpiteitä, joita tarkoitetaan *niissä* asianomaisissa EY:n direktiiveissä, *joihin viitataan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen liitteessä XX*.

Tämän pykälän nojalla annettava määräys voi koskea vain sellaisia toimenpiteitä, joita tarkoitetaan asianomaisissa *ympäristöä koskevissa* EY:n direktiiveissä.

23 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu määräys voi koskea vain aineita, joita tarkoitetaan *Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen liitteessä XX* mainitun tiettyjen yhteisön vesiympäristöön

Edellä 1 momentissa tarkoitettu määräys voi koskea vain aineita, joita tarkoitetaan tiettyjen yhteisön vesiympäristöön päästettyjen vaarallisten aineiden aiheuttamasta pilaantumisesta

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

päästettyjen vaarallisten aineiden aiheuttamasta pilaantumisesta annetun EY:n neuvoston direktiivin (76/464/ETY) liitteen luettelossa I.

Mitä tässä pykälässä säädetään vaarallisten aineiden johtamisesta vesistöön, koskee myös sellaista puhdistamolietteen päästämistä vesiin, jota tarkoitetaan 2 momentissa tarkoitetussa liitteessä mainitussa yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetussa EY:n neuvoston direktiivissä (91/271/ETY).

annetun neuvoston direktiivin (76/464/ETY) liitteen luettelossa 1.

Mitä tässä pykälässä säädetään vaarallisten aineiden johtamisesta vesistöön, koskee myös sellaista puhdistamolietteen päästämistä vesiin, jota tarkoitetaan yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetussa neuvoston direktiivissä (91/271/ETY).

5 luku

Puutavaran uitto

99 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu asia käsitellään 21 luvun 3 §:n mukaisena virka-apuasiana.

99 a §

Kun uitto on lakannut eikä toimivaa uittotyhdistystä ole, alueellinen ympäristökeskus voi 30 §:n 3 momentin ja 97—99 §:n säännösten estämättä ja ilman asian käsittelyä vesioikeudessa poistaa vesistöstä uppopuut ja muut uittojätteet, jotka tällöin jäävät valtion omaisuudeksi ilman erillistä ilmoitusvelvollisuutta.

6 luku

Ojitus

35 §

Ojana pidetään myös sellaista yleisen viemärilaitoksen viemäriä, jonka tarkoituksena on sade- tai kuivatusveden johtaminen, jollei 10 luvun 2 §:n 3 momentista johdu muuta. Jos tällaisessa viemäriissä johdetaan kuivatustarkoituksessa vettä yleisen viemärin toiminta-alueelta sen ulkopuolelle, *vesioikeus voi hakemuksesta määrätä*, että alue tai sen osa on käsiteltävä kuivatusalueen erillisenä osittelualueena. Hyödyn saajaksi katsotaan tällöin asianomainen viemärilaitos.

Ojana pidetään myös sellaista yleisen viemärilaitoksen viemäriä, jonka tarkoituksena on sade- tai kuivatusveden johtaminen, jollei 10 luvun 2 §:n 3 momentista johdu muuta. Jos tällaisessa viemäriissä johdetaan kuivatustarkoituksessa vettä yleisen viemärin toiminta-alueelta sen ulkopuolelle, *on aluetta tai sen osaa käsiteltävä* kuivatusalueen erillisenä osittelualueena. Hyödyn saajaksi katsotaan tällöin asianomainen viemärilaitos.

7 luku

Vesistön järjestely

11 §

Vesistön järjestelyssä on vastaavasti nouda-

11 §

Vesistön järjestelyssä on vastaavasti nouda-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tettava, mitä ojituksesta 6 luvun 17 §:ssä, 27 §:n 3 momentissa ja 28—31 §:ssä säädetään. Yhtiön kokouksen päätöstä on kuitenkin moitittava ja päätöksen tehottomaksi toteamista vaadittava kanteella vesioikeudessa. Päätöstä, jossa osakkaiden osuus yhtiössä tai kustannusten jako on vahvistettu, on moitittava kolmen kuukauden kuluessa ja muuta päätöstä 60 päivän kuluessa kokouksesta. Vaatimus, joka 6 luvun 30 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa tehdään järjestelyn aiheuttamasta kuivatuksesta hyötyä saavan velvoittamisesta osallistumaan järjestelyn kustannuksiin, on niin ikään tehtävä kanteella vesioikeudessa.

tettava, mitä ojituksesta 6 luvun 17 §:ssä, 27 §:n 3 momentissa ja 28—31 §:ssä säädetään. Yhtiön kokouksen päätöstä on kuitenkin moitittava ja päätöksen tehottomaksi toteamista vaadittava kanteella vesioikeudessa. Päätöstä, jossa osakkaiden osuus yhtiössä tai kustannusten jako on vahvistettu, on moitittava kolmen kuukauden kuluessa ja muuta päätöstä 60 päivän kuluessa kokouksesta. Vaatimus, joka 6 luvun 30 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa tehdään järjestelyn aiheuttamasta kuivatuksesta hyötyä saavan velvoittamisesta osallistumaan järjestelyn kustannuksiin, on *tehtävä hakemuksella* vesioikeudessa.

13 §

Jos valtio on ollut järjestelyn toimeenpanijana, mutta järjestelystä saatu hyöty on suurelta osalta tullut muiden hyväksi, voi vesioikeus valtion kanteesta määrätä kaikki hyödynsaajat yhteisesti huolehtimaan edellä tässä pykälässä tarkoitetuista toimenpiteistä, asettamaan sitä varten tarvittavat toimitsijat ja osallistumaan toimenpiteen kustannuksiin heidän saamaansa hyötyä vastaavassa suhteessa. Tätä varten voidaan perustaa järjestely-yhtiö.

Jos valtio on ollut järjestelyn toimeenpanijana, mutta järjestelystä saatu hyöty on suurelta osalta tullut muiden hyväksi, voi vesioikeus valtion *hakemuksesta* määrätä kaikki hyödynsaajat yhteisesti huolehtimaan edellä tässä pykälässä tarkoitetuista toimenpiteistä, asettamaan sitä varten tarvittavat toimitsijat ja osallistumaan toimenpiteen kustannuksiin heidän saamaansa hyötyä vastaavassa suhteessa. Tätä varten voidaan perustaa järjestely-yhtiö.

9 luku

**Veden johtaminen nesteinä käytettäväksi
ja pohjaveden ottaminen**

3 a §

Johdettaessa vettä vesistöstä yhdyskunnan tarpeisiin on noudatettava, mitä valtioneuvoston päätöksellä määrätään *Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen liitteessä XX mainittujen EY:n direktiivien täytäntöönpanemiseksi tarvittavista raakaveden laatuvaatimuksista sekä juomavettä valmistavan laitoksen omistajan tarkkailu- ja ilmoitusvelvollisuudesta.*

3 a §

Johdettaessa vettä vesistöstä yhdyskunnan tarpeisiin on noudatettava, mitä valtioneuvoston päätöksellä määrätään *asianomaisten ympäristöä koskevien EY:n direktiivien täytäntöönpanemiseksi tarvittavista raakaveden laatuvaatimuksista sekä juomavettä valmistavan laitoksen omistajan tarkkailu- ja ilmoitusvelvollisuudesta.*

7 §

Toimenpiteeseen, jota 1 luvun 18 §:ssä tarkoitetaan ja joka aiheuttaa siinä mainittuja seurauksia, sekä sellaisen pohjaveden ottamon tekemiseen, joka on suunniteltu vähintään kaksisataaviisikymmentä kuutiometriä vuorokaudessa käsittävän vesimäärän ottamista varten,

7 §

Toimenpiteeseen, jota 1 luvun 18 §:ssä tarkoitetaan ja joka aiheuttaa siinä *tarkoitettuja* seurauksia, sekä sellaisen *muun kuin tilapäisen* pohjaveden ottamon tekemiseen, joka on suunniteltu vähintään 250 kuutiometriä vuorokaudessa käsittävän vesimäärän ottamista varten,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

on haettava lupa vesioikeudelta. Sama koskee myös aikaisemmin rakennetun pohjaveden ottamon tai sen käytön laajentamista sellaiseksi taikka sellaisia seurauksia aiheuttamalla, kuin edellä on sanottu.

on haettava lupa vesioikeudelta. Sama koskee myös aikaisemmin rakennetun pohjaveden ottamon tai sen käytön laajentamista sellaiseksi taikka sellaisia seurauksia aiheuttamalla, kuin edellä on sanottu, *sekä muuta toimenpidettä kuin pohjaveden ottamista, jos toimenpiteen johdosta pohjavettä poistuu pohjavesiesiintymästä muutoin kuin tilapäisesti vähintään 250 kuutiometriä vuorokaudessa.*

9 §

Milloin useat hakevat lupaa tietyn pohjavesiesiintymän hyväksikäyttöä tarkoittavaan toimenpiteeseen eikä vettä hakemusten tarkoittamassa määrässä riitä kaikille, on etusija annettava hakijalle, jolle pohjaveden saanti on erityisen tarpeellista ja jonka toiminta on katsottava yleiseltä kannalta tärkeäksi. Mikäli tässä suhteessa ei ole eroa, on vastaavasti noudatettava, mitä tämän luvun 3 §:n 2 momentissa on säädetty.

9 §

Milloin useat hakevat lupaa tietyn pohjavesiesiintymän hyväksikäyttöä tarkoittavaan toimenpiteeseen eikä vettä *hakemuksissa tarkoitetussa määrässä riitä kaikille, lupaa myönnettäessä on etusija annettava talousveden yleisen tarpeen tyydyttämistä asianomaisessa kunnassa tarkoitavalle hankkeelle. Seuraavana etusijajärjestyksessä on muu yhdyskunnan vedenhankinnan turvaamista tarkoittava hanke ja sen jälkeen sellaisen hakijan hanke, jolle pohjaveden saanti on erityisen tarpeellista ja jonka toiminta on katsottava yleiseltä kannalta tärkeäksi. Jos useat hakevat lupaa samanarvoisiksi katsottaviin hankkeisiin*, on vastaavasti noudatettava, mitä tämän luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään.

22 §

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta toimenpiteestä on ilmoitettava alueelliselle ympäristökeskukselle.

10 luku

Jätevedet ja muut vesistöä pilaavat aineet

24 c §

Tämän pykälän nojalla voidaan määrätä vain rajoituksia ja toimenpiteitä, joita edellytetään *niissä* asianomaisissa EY:n direktiiveissä, joihin viitataan *Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen liitteessä XX.*

Tämän pykälän nojalla voidaan määrätä vain rajoituksia ja toimenpiteitä, joita edellytetään asianomaisissa *ympäristöä koskevissa* EY:n direktiiveissä.

21 luku

Erityisiä määräyksiä

8 §

Vesioikeuden on ilmoitettava asianomaiselle

8 §

Vesioikeuden on ilmoitettava asianomaiselle

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

lääninmaanmittauskonttorille lainvoiman saaneesta päätöksestä, jolla on myönnetty oikeus tehdä toisen maalle uoma tai muu rakennelma, saattaa toiselle kuuluvaa aluetta pysyvästi veden alle, käyttää toisen omistamaan tilaan kuuluvaa vesivoimaa taikka muutoin jatkuvasti käyttää hyväkseen toisen kiinteää omaisuutta. Sama koskee päätöstä, jolla jokin alue on määrätty suoja-alueeksi tai sen käyttöä muutoin rajoitettu. Lääninmaanmittauskonttorin on tehtävä päätöksestä merkintä maarekisteriin. Lääninmaanmittauskonttorin tulee tarvittaessa määrätä maanmittausinsinööri erityisessä maanmittaustoimituksessa selvittämään ne seikat, joita merkinnän tekeminen edellyttää.

Jos alueeseen perustettu oikeus kohdistuu tonttiin, on vesioikeuden, päätöksen saatua lainvoiman, ilmoitettava siitä kysymyksessä olevalle kunnalle asianmukaisia toimenpiteitä varten.

Jos edellä 1 momentissa tarkoitettu maanmittaustoimitus on tarpeen yleiseltä kannalta tärkeän selvityksen vuoksi, suoritetaan toimitus valtion kustannuksella. Muussa tapauksessa toimituksen kustannukset suorittaa se, jolle maarekisteriin merkittävä oikeus on myönnetty tai jonka hakemuksesta kiinteistön käyttöä on rajoitettu.

14 §

Mitä tässä laissa säädetään Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen liitteessä XX mainituista EY:n direktiiveistä, koskee myös sellaista sopimuksen 98 artiklassa tarkoitettua päätöstä liitteen muuttamisesta, jonka merkitys ja luonne on aikaisempaan verrattava.

maanmittaustoimistolle lainvoiman saaneesta päätöksestä, jolla on myönnetty oikeus tehdä toisen maalle uoma tai muu rakennelma, saattaa toiselle kuuluvaa aluetta pysyvästi veden alle, käyttää toisen omistamaan tilaan kuuluvaa vesivoimaa taikka muutoin jatkuvasti käyttää hyväkseen toisen kiinteää omaisuutta. Sama koskee päätöstä, jolla jokin alue on määrätty suoja-alueeksi tai sen käyttöä muutoin rajoitettu. Maanmittaustoimiston on tehtävä päätöksestä merkintä kiinteistörekisteriin. Maanmittaustoimiston tulee tarvittaessa määrätä toimitusinsinööri erityisessä kiinteistötoimituksessa selvittämään ne seikat, joita merkinnän tekeminen edellyttää.

Jos 1 momentissa tarkoitettu oikeus kuitenkin kohdistuu tonttiin tai yleiseen alueeseen, on vesioikeuden, päätöksen saatua lainvoiman, ilmoitettava siitä *asianomaisen kunnan kiinteistörekisterin pitäjälle rekisterimerkinnän tekemistä varten.*

Jos 1 momentissa tarkoitettu kiinteistötoimitus on tarpeen yleiseltä kannalta tärkeän selvityksen vuoksi, suoritetaan toimitus valtion kustannuksella. Muussa tapauksessa toimituksen kustannukset suorittaa se, jolle *kiinteistörekisteriin* merkittävä oikeus on myönnetty tai jonka hakemuksesta kiinteistön käyttöä on rajoitettu.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 . _____